

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2014. november 19.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Környezet — A levegő minősége — 2008/50/EK irányelv — A nitrogén-dioxid határértékei — A meghatározott határidő meghosszabbítása kérelmezésének kötelezettsége levegőminőségi terv benyújtásakor — Szankciók”

A C-404/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supreme Court of the United Kingdom (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2013. július 19-én érkezett, 2013. július 16-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **ClientEarth** kérelme alapján

The Queen

és

The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, K. Lenaerts, a Bíróság elnökhelyettese, a második tanács tagjaként eljáró bíró, J.-C. Bonichot (előadó), A. Arabadjiev és J. L. da Cruz Vilaça bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. július 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a ClientEarth képviseletében P. Kirch ügyvéd, D. Rose QC, valamint E. Dixon és B. Jaffey barristers;
- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében M. Holt és J. Beeko, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: K. Smith QC;
- az Európai Bizottság képviseletében K. Mifsud-Bonnici és S. Petrova, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: angol.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 4. és EUSZ 19. cikknek, valamint a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 152., 1. o.) 13., 22., 23. és 30. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a ClientEarth, nem kormányzati környezetvédelmi szervezet, és a Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs (Környezetvédelmi, Élelmiszerügyi és Vidékfejlesztési miniszter) közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya e szervezet arra irányuló kérelme, hogy vizsgálják felül a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága által egyes zónái és agglomerációi tekintetében a 2008/50 irányelv alkalmazásában készített levegőminőségi terveket.

Jogi háttér

A 2008/50 irányelv

- 3 A 2008/50 irányelv (16) preambulumbekzdésének szövege az alábbi:

„A különösen nehéz feltételekkel küzdő zónák és agglomerációk esetében lehetővé kell tenni a levegő minőségére vonatkozó határértékeknek való megfelelés határidejének meghosszabbítását olyan esetekben, amelyekben meghatározott zónákban és agglomerációkban a szennyezés csökkentését célzó megfelelő intézkedések végrehajtása ellenére akut problémák tapasztalhatók a betartással kapcsolatban. Egy adott zónára vagy agglomerációra vonatkozó bármely halasztást a Bizottság által vizsgálandó, a felülvizsgált határidőre megvalósítandó megfelelés biztosítását célzó, átfogó tervnek kell kísérnie. A határértékeknek való megfelelés ezen irányelvben meghatározott határidejére történő eredményes kibocsátáscsökkentés megvalósulása szempontjából fontos lesz, hogy rendelkezésre álljanak a levegőszennyezésről szóló tematikus stratégiában meghatározott, a forrásnál történő kibocsátáscsökkentési célszintet tükröző szükséges közösségi intézkedések, és azokat a teljesítés határidejének elhalasztására irányuló kérelmek elbírálásakor figyelembe kell venni.”

- 4 A 2008/50 irányelv „Tárgy” című 1. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv olyan intézkedéseket állapít meg, amelyek célja a következő:

1. a környezeti levegő minőségére vonatkozó célkitűzések meghatározása és létrehozása az emberi egészségre, valamint a környezet egészére gyakorolt káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése érdekében;

[...]

- 5 A 2008/50 irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

5. »határérték«: az emberi egészségre és/vagy a környezet egészére gyakorolt káros hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése céljából tudományos ismeretek alapján meghatározott szint, amelyet adott időtartamon belül kell elérni, elérése után pedig nem szabad túllépni;

[...]

7. »tűrészhatár«: a határérték azon százaléka, amellyel a határérték túlléphető az ezen irányelvben meghatározott feltételek teljesülése esetén;

8. »levegőminőségi tervek«: olyan tervek, amelyek a határértékek vagy célértékek elérése érdekében intézkedéseket határoznak meg;

[...]”

6 A 2008/50 irányelvnek „Az emberi egészség védelme érdekében meghatározott határértékek és riasztási küszöbértékek” című 13. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy zónáikban és agglomerációikban a környezeti levegőben lévő kén-dioxid, PM10, ólom és szén-monoxid szintje nem lépi túl a XI. mellékletben meghatározott határértékeket.

A nitrogén-dioxid és a benzol tekintetében a XI. mellékletben meghatározott határértékeket az ott meghatározott időponttól kezdődően nem lehet túllépni.

Ezen követelmények betartását a III. mellékletnek megfelelően kell vizsgálni.

A XI. mellékletben meghatározott tűrészhatár a 22. cikk (3) bekezdésével és a 23. cikk (1) bekezdésével összhangban alkalmazandó.

[...]”

7 A 2008/50 irányelvnek „A határidők betartásának elhalasztása [helyesen: A határidők meghosszabbítása] és bizonyos határértékek alkalmazásának kötelezettsége alóli mentesség” című 22. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) Amennyiben egy adott zónában vagy agglomerációban a nitrogén-dioxidra vagy a benzolra vonatkozó határértékeknek való megfelelés nem teljesíthető a XI. mellékletben meghatározott határidőig, a tagállam ezen határidőket legfeljebb öt évvel meghosszabbíthatja az adott zóna vagy agglomeráció tekintetében, feltéve, hogy azon zóna vagy agglomeráció vonatkozásában, amelyre a halasztás [helyesen: meghosszabbítás] vonatkozik, a 23. cikknek megfelelően a levegőminőségi terv készül [helyesen: a 23. cikknek megfelelően levegőminőségi terv készül]; a levegőminőséggel kapcsolatos ezen tervet a XV. melléklet B. szakaszában felsorolt, az érintett szennyező anyagokkal kapcsolatos információkkal kell kiegészíteni, valamint a tervnek be kell mutatnia, hogy milyen módon valósítja meg a határértékek betartását az új határidő előtt.

[...]

(3) Az (1) és (2) bekezdés alkalmazása esetén a tagállamok biztosítják, hogy az egyes szennyező anyagokra vonatkozó határértéket ne lépjék túl az érintett szennyező anyagokra vonatkozó, a XI. mellékletben meghatározott maximális tűrészhatárnál nagyobb értékkel.

(4) A tagállamok értesítik a [z Európai] Bizottságot arról, hogy véleményük szerint hol alkalmazandó az (1) és a (2) bekezdés, valamint továbbítják az (1) bekezdésben említett, a levegőminőségi tervet [helyesen: az (1) bekezdésben említett levegőminőségi tervet], beleértve a Bizottság számára annak

megvizsgálásához szükséges, valamennyi vonatkozó információt is, hogy a megfelelő feltételeket teljesítették-e. A Bizottság a vizsgálatában figyelembe veszi a tagállamok által tett intézkedéseknek a tagállamokban a környezeti levegő minőségére gyakorolt jelenlegi és jövőbeni becsült hatását, valamint a jelenlegi közösségi intézkedések és a Bizottság által a későbbiekben javasolt, tervezett közösségi intézkedések környezeti levegő minőségére gyakorolt becsült hatását.

Amennyiben a Bizottság az értesítés kézhezvételétől számított kilenc hónapon belül nem emel kifogást, az (1) vagy a (2) bekezdés alkalmazásának megfelelő feltételeket teljesítettnek kell tekinteni.

A Bizottság – kifogások esetén – arra kötelezheti a tagállamokat, hogy azok új levegőminőségi terveket biztosítsanak, vagy a meglévőket igazítsák ki.”

- 8 A 2008/50 irányelvnek „A levegőminőségi tervek” című 23. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A XI. és XIV. mellékletben meghatározott határérték vagy célérték teljesítése céljából a tagállamok biztosítják az olyan zónákra és agglomerációkra vonatkozó levegőminőségi tervek kidolgozását, ahol a környezeti levegőben lévő szennyező anyagok szintje túllép bármilyen határértéket vagy célértéket, valamint az ezekhez kapcsolódó bármilyen megfelelő tűréshatárt.

Azon határértékek túllépésekor, amelyek esetében már lejárt a teljesítésre vonatkozó határidő, a levegőminőségi tervek megfelelő intézkedéseket állapítanak meg annak érdekében, hogy a túllépés időtartama a lehető legrövidebb ideig tartson. A levegőminőségi tervek ezenfelül magukban foglalhatnak érzékeny népességcsoportok – köztük a gyermekek – védelmére irányuló egyedi intézkedéseket is.

Ezen levegőminőségi terveknek tartalmazniuk kell legalább a XV. melléklet A. szakaszában felsorolt információkat és tartalmazhatnak a 24. cikknek megfelelő intézkedéseket. Ezen tervekről a Bizottságot haladéktalanul, de legkésőbb két évvel azon év végét követően, amikor az első túllépést megfigyelték, tájékoztatni kell.

Amennyiben több szennyező anyag tekintetében kell levegőminőségi terveket készíteni vagy végrehajtani, a tagállamok adott esetben a levegő minőségével kapcsolatos olyan integrált terveket készítenek és hajtanak végre, amelyek valamennyi érintett szennyező anyagra kiterjednek.

(2) A tagállamok a megvalósíthatóság határain belül biztosítják a 2001/80/EK irányelv, a 2001/81/EK irányelv vagy a 2002/49/EK irányelv értelmében előírt egyéb tervekkel való összhangot, a megfelelő környezetvédelmi célkitűzések teljesítése céljából.”

- 9 A 2008/50 irányelv „Szankciók” című 30. cikke ekként rendelkezik:

„A tagállamok megállapítják az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy azokat végrehajtsák. A szankcióknak hatékonyak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.”

- 10 A 2008/50 irányelvnek „Az emberi egészség védelme érdekében meghatározott határértékek” című XI. melléklete B. szakaszában 2010. január 1-jében rögzíti azon időpontot, amikor már a nitrogén-dioxid határértékek nem léphetők túl.

- 11 A 2008/50 irányelvnek „A helyi, regionális vagy nemzeti levegőminőségi tervekben rögzítendő információk” című XV. melléklete A. szakaszában pontosítja, hogy melyek az ezen irányelv 23. cikke értelmében nyújtandó információk, B. szakaszában pedig azt, hogy melyek az ugyanezen irányelv 22. cikkének (1) bekezdése értelmében nyújtandó információk.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 A nitrogén-dioxid égés során, magas hőmérsékleten keletkező gáz. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a közúti közlekedés és a háztartási fűtés a nitrogén-dioxid kibocsátásának fő forrása az Egyesült Királysági városi zónákban.
- 13 A levegőminőség 2008/50 irányelvben foglalt feltételek szerinti értékelése és kezelése céljából az Egyesült Királyságot 43, ezen irányelv értelmében vett zónára és agglomerációra osztották.
- 14 Ezen zónák és agglomerációk közül 40 megsértett 2010 folyamán a nitrogén-dioxidra vonatkozóan ezen irányelv által meghatározott egy vagy több határértéket.
- 15 A 2011. június 9-én nyilvános konzultációra közzétett levegőminőségi tervjavaslatok megállapították, hogy 17 zónában és agglomerációban, ideértve „Greater Londont” (Nagy London) is, 2015 utánra várható a megfelelés.
- 16 A végső terveket 2011. szeptember 22-én nyújtották be a Bizottsághoz, ideértve a szóban forgó 40-ből 24 zóna vagy agglomeráció esetében a 2008/50 irányelv 22. cikke szerinti határidő-meghosszabbítás iránti kérelmeket is. E tervek pontosították azokat a feltételeket, amelyek mellett e határértékeknek, legkésőbb 2015. január 1-jén, meg kell felelniük.
- 17 2012. június 25-i határozatában a Bizottság fenntartás nélkül jóváhagyott 9 határidő-meghosszabbítás iránti kérelmet, 3 további határidő-meghosszabbítás iránti kérelmet bizonyos feltételek mellett hagyott jóvá, 12 zóna tekintetében pedig kifogást emelt.
- 18 Azon 16 zóna vagy agglomeráció tekintetében, amelyek levegőminőségi tervei a határértékeknek való 2015–2025 közötti megfelelést vetítenek elő, az Egyesült Királyság nem nyújtott be a 2008/50 irányelv 22. cikke alapján határidő-meghosszabbítás iránti kérelmet, és a Bizottság ezek tekintetében nem fogalmazott meg észrevételeket.
- 19 A ClientEarth a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (közigazgatási bíróság) előtt azt kérte, hogy kötelezze a Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs-t e tevek felülvizsgálatára annak érdekében, hogy azok mutassák be azokat a feltételeket, amelyek mellett eléri, a 2008/50 irányelv 22. cikkével összhangban, legkésőbb 2015. január 1-jéig a nitrogén-dioxid tekintetében meghatározott határértékeknek való megfelelést.
- 20 E bíróság elutasította e kérelmet, és megállapította, hogy valamely tagállamnak, még ha nem is felelt meg a 2008/50 irányelv 13. cikkéből eredő kötelezettségeinek, nem kell kérnie az ezen irányelv által a határértékeknek való megfeleléshez meghatározott határidő ugyanezen irányelv 22. cikke szerinti meghosszabbítását. E bíróság hozzátette, hogy ennek elrendelése mindenképpen komoly politikai és gazdasági kérdéseket vethet fel, amelyek megítélése nem e bíróság hatáskörébe tartozik.
- 21 Az e határozattal szemben benyújtott fellebbezést a Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (fellebbviteli bíróság) 2012. május 30-án elutasította, mindazonáltal engedélyezte a ClientEarth számára a Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) előtti fellebbezést.
- 22 Ezen utóbbi bíróság megállapította, hogy az Egyesült Királyság nem teljesítette a 2008/50 irányelv 13. cikkében a nitrogén-dioxid tekintetében meghatározott határértékeknek való megfelelésre vonatkozó kötelezettségét az alapügy tárgyát képező 16 zóna és agglomeráció tekintetében. E bíróság megállapította továbbá, hogy ezen ügy olyan, a 2008/50 irányelv értelmezését érintő kérdéseket vet fel, amelyeket a Bíróság ítélezési gyakorlata még nem érintett.

- 23 Ilyen körülmények között a Supreme Court of the United Kingdom úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:
- „1) Amennyiben egy adott zónában vagy agglomerációban a [2008/50] irányelv szerinti, a nitrogén-dioxidra vonatkozó határértékeknek való megfelelés nem teljesíthető a[z ezen irányelv] XI. melléklet[é]ben meghatározott 2010. január 1-jei határidőig, köteles-e a tagállam az [említett] irányelv és vagy az EUSZ 4. cikk szerint a határidő meghosszabbítását kérni a [2008/50] irányelv 22. cikkével összhangban?
  - 2) Igenlő válasz esetében milyen körülmények között (ha vannak ilyenek) mentesülhet a tagállam e kötelezettség alól?
  - 3) A [2008/50 irányelv] 13. cikk[é]t megsértő tagállam kötelezettségeit milyen mértékben befolyásolja (ha egyáltalán befolyásolja) [az ugyanezen irányelv] 23. cikk[e] (különösen annak (2) bekezdése)?
  - 4) A 13. vagy a 22. cikk megsértése esetén a nemzeti bíróságnak milyen uniós jogi jogorvoslatot kell biztosítania (ha biztosítania kell) a [2008/50] irányelv 30. cikkének és vagy az EUSZ 4. cikknek vagy az EUSZ 19. cikknek történő megfelelés érdekében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

- 24 Első és második kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2008/50 irányelv 22. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam egy adott zónájában vagy agglomerációjában a nitrogén-dioxid ezen irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelést nem tudják teljesíteni, az e mellékletben megjelölt 2010. január 1-jei határidőt követően ezen állam, e határidő legfeljebb öt évvel való meghosszabbítása céljából, köteles-e a 2008/50 irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelően erre vonatkozó kérelem benyújtására, és ennek ellenére, adott esetben, bizonyos feltételek mellett mentesülhet-e e kötelezettség alól.
- 25 A 2008/50 irányelv XI. mellékletében a nitrogén-dioxid határértékeinek az ugyanezen mellékletben megjelölt 2010. január 1-jei időpontra való megfelelésére vonatkozóan előírt kötelezettség ezen irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből ered.
- 26 A 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése ugyanakkor rendelkezik az eredetileg meghatározott határidő meghosszabbításának lehetőségéről, amennyiben a határértékeknek való megfelelés nem teljesíthető e határidőig, feltéve hogy azon zóna vagy agglomeráció vonatkozásában, amelyre a határidő meghosszabbítása vonatkozna, az érintett tagállam bizonyos követelményeknek megfelelő levegőminőségi tervet készít. E tervet közelebbről a 2008/50 irányelv 23. cikkével összhangban kell elkészíteni. Továbbá e tervet a XV. melléklet B. szakaszában felsorolt, az érintett szennyező anyagokkal kapcsolatos információkkal kell kiegészíteni, valamint a tervnek be kell mutatnia, hogy milyen módon valósítja meg a határértékek betartását az új határidő lejárta előtt. E 22. cikk (4) bekezdése értelmében e zónákat és agglomerációkat fel kell tüntetni, továbbá e terveket meg kell küldeni a Bizottságnak jóváhagyás céljából.
- 27 Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a 2008/50 irányelv XI. mellékletében meghatározott határidő legfeljebb öt évvel való meghosszabbítása céljából köteles-e az érintett tagállam erre vonatkozó kérelem benyújtására és e célból terv készítésére az ezen irányelv 22. cikkének (1) bekezdésében

említett feltételek teljesülése esetén, meg kell állapítani, hogy noha e rendelkezés szövege nem nyújt egyértelmű iránymutatást e tekintetben, mind e rendelkezés összefüggéseiből, mind az uniós jogalkotó által elérni kívánt célból következik, hogy az említett 22. cikk (1) bekezdését ekként kell értelmezni.

- 28 A 2008/50 irányelv 22. cikkének (4) bekezdése ugyanis azt írja elő az érintett tagállamok számára, hogy értesítsék a Bizottságot arról, hogy véleményük szerint mely zónákban és agglomerációkban alkalmazandó e cikk (1) bekezdése, valamint továbbítsák az ezen utóbbi rendelkezésben említett levegőminőségi tervet.
- 29 Továbbá ez az értelmezés a legalkalmasabb az uniós jogalkotó által elérni kívánt, a környezeti levegő jobb biztosítására irányuló cél megvalósítására, mivel arra kötelezi az érintett tagállamot, hogy jelezze előre a határértékeknek az előírt határidőre való meg nem felelést, és készítsen levegőminőségi tervet, amely alkalmas e szennyezés későbbi határidőn belüli orvoslására.
- 30 Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy noha a kén-dioxid, a PM10, az ólom és a szén-monoxid tekintetében a 2008/50 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdése azt írja elő, hogy a tagállamok „biztosít[s]ák”, hogy a határértékek szintjét ne lépjék túl, e rendelkezés második albekezdésében az áll, hogy a nitrogén-dioxid és a benzol tekintetében e határértékeket az ott meghatározott időponttól kezdődően nem lehet túllépni, ami eredménykötelelemnek felel meg.
- 31 Következésképpen a tagállamoknak meg kell tenniük mindazon intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfeleljenek e rendelkezésnek, és nem tekinthetik úgy, hogy a határidő meghosszabbítása tekintetében a 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése által kínált lehetőség lehetővé teszi számukra, hogy a végrehajtást szabadon elhalasszák.
- 32 Amint azt ugyanezen irányelv (16) preambulumbekzdése kimondja, e rendelkezés az ezen irányelv által eredetileg meghatározott határidő meghosszabbítását kizárólag akkor teszi lehetővé, ha a szennyezés csökkentését célzó megfelelő intézkedések végrehajtása ellenére „akut problémák” tapasztalhatók egyes zónákban és agglomerációkban a betartással kapcsolatban.
- 33 Ilyen körülmények között a 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az azt írja elő, hogy a nitrogén-dioxid ezen irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelésre az ezen irányelv által meghatározott határidő legfeljebb öt évvel történő meghosszabbításához az adott tagállamnak erre vonatkozó kérelmet kell benyújtania, amennyiben objektíve úgy tűnik, a rendelkezésre álló adatokra tekintettel, és annak ellenére, hogy ezen állam végrehajtotta a szennyezés csökkentését célzó megfelelő intézkedéseket, hogy az ezen értékeknek való megfelelés egy adott zónában vagy agglomerációban a megjelölt határidőn belül nem teljesíthető.
- 34 Ami azt a kérdést illeti, hogy bizonyos körülmények ennek ellenére igazolhatják-e az ilyen kötelezettség elmulasztását, elegendő annyit megjegyezni, hogy a 2008/50 irányelv nem tartalmaz egyetlen kivételt sem a 22. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettség alól.
- 35 Következésképpen az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az azt írja elő, hogy a nitrogén-dioxid ezen irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelésre az ezen irányelv által meghatározott határidő legfeljebb öt évvel történő meghosszabbításához az adott tagállamnak erre vonatkozó kérelmet kell benyújtania és levegőminőségi tervet kell készítenie, amennyiben objektíve úgy tűnik, a rendelkezésre álló adatokra tekintettel, és annak ellenére, hogy ezen állam végrehajtotta a szennyezés csökkentését célzó megfelelő intézkedéseket, hogy az ezen értékeknek való megfelelés egy adott zónában vagy agglomerációban a megjelölt határidőn belül nem teljesíthető. A 2008/50 irányelv nem tartalmaz egyetlen kivételt sem az említett 22. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettség alól.

A harmadik kérdésről

- 36 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy amennyiben úgy tűnik, hogy a nitrogén-dioxid 2008/50 irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelést valamely tagállam adott zónájában vagy agglomerációjában nem tudják teljesíteni, az e mellékletben megjelölt 2010. január 1-jei határidőt követően, és e tagállam nem kérte a 2008/50 irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelően e határidő meghosszabbítását, az ezen irányelv 23. cikke (1) bekezdése második albekezdésének megfelelő levegőminőségi terv elkészítése alapján megállapítható, hogy e tagállam ennek ellenére eleget tesz az említett irányelv 13. cikkéből eredő kötelezettségeinek.
- 37 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdése pontosítja, hogy e rendelkezést akkor kell alkalmazni, ha a szennyező anyagok határértékei túllépésére a teljesítésre vonatkozó határidő lejártát követően került sor.
- 38 Egyébként, ami a nitrogén-dioxidot illeti, e rendelkezés saját alkalmazását nem köti ahhoz a feltételhez, hogy a tagállam előzetesen, a 2008/50 irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelően, megkísérelte e határidő meghosszabbítását.
- 39 Következésképpen a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdése az alapeljárás körülményeihez hasonló körülmények között is alkalmazandó, amikor a nitrogén-dioxid ezen irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelés valamely tagállam zónáiban vagy agglomerációiban nem teljesül az e mellékletben meghatározott 2010. január 1-jei időpontig, és e tagállam nem kérte e határidő ezen irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelő meghosszabbítását.
- 40 Továbbá a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, hogy amennyiben a nitrogén-dioxid határértékeinek túllépésére a teljesítés végrehajtására előírt határidő leteltét követően került sor, az érintett tagállamnak bizonyos követelményeknek megfelelő levegőminőségi tervet kell készítenie.
- 41 Így e tervnek megfelelő intézkedéseket kell megállapítani annak érdekében, hogy a túllépés időtartama a lehető legrövidebb ideig tartson, és magában foglalhat érzékeny népességcsoportok – köztük a gyermekek – védelmére irányuló további, egyedi intézkedéseket is. Ezenfelül a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében e tervnek tartalmaznia kell legalább az ezen irányelv XV. mellékletének A. szakaszában felsorolt információkat és tartalmazhat a 24. cikkének megfelelő intézkedéseket, és e tervről a Bizottságot haladéktalanul, de legkésőbb két évvel azon év végét követően, amikor az első túllépést megállapították, tájékoztatni kell.
- 42 Ugyanakkor az olyan elemzésnek, amelynek értelmében valamely tagállam az alapjogvita körülményeihez hasonló körülmények között maradéktalanul eleget tesz a 2008/50 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeinek pusztán azon tény folytán, hogy ilyen tervet készített, nem adható hely.
- 43 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy kizárólag a 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése rendelkezik kifejezetten a tagállamok azon lehetőségéről, hogy meghosszabbítsák az ezen irányelv XI. mellékletében megjelölt határidőt a nitrogén-dioxid e mellékletben meghatározott határértékeinek való megfelelés céljából.
- 44 Egy ilyen elemzés továbbá veszélyeztethetné a 2008/50 irányelv 13. és 22. cikkének hatékony érvényesülését, mivel lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy a 13. cikkben előírt határidő betartása alól kevésbé szigorúbb feltételek mellett mentesüljenek, mint amelyeket e 22. cikk előír.

- 45 A 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése azt írja elő ugyanis, hogy a levegőminőségi tervnek nemcsak az ezen irányelv 23. cikkének megfelelően közzéadandó, ugyanezen irányelv XV. mellékletének A. szakaszában felsorolt információkat kell tartalmaznia, de azokat az ugyanezen melléklet B. szakaszában felsorolt, több irányelv végrehajtásának helyzetére vonatkozó, valamint a levegőszennyezés csökkentését célzó valamennyi olyan intézkedésre vonatkozó információkkal kell kiegészíteni, amelyek végrehajtását a levegőminőségi célkitűzések elérésével kapcsolatban a megfelelő helyi, regionális vagy nemzeti szinten tervezték. E tervnek továbbá be kell mutatnia, hogy milyen módon valósítják meg a határértékek betartását az új határidő lejárta előtt.
- 46 Végül ezt az értelmezést támasztja alá az a megállapítás is, amely szerint a 2008/50 irányelv 22. és 23. cikke rendeltetése szerint, főszabály szerint eltérő esetekre alkalmazandó, és hatályuk különböző.
- 47 Ezen irányelv 22. cikkének (1) bekezdését olyan esetekre kell ugyanis alkalmazni, amikor bizonyos szennyező anyagok határértékeinek való megfelelés „nem teljesíthető” a 2008/50 irányelv által eredetileg előírt határidő után, figyelemmel, amint az ezen irányelv (16) preambulumbekzdéséből kitűnik, a szennyezés különösen magas szintjére. E rendelkezés ezen felül kizárólag akkor teszi lehetségessé e határidő meghosszabbítását, ha a tagállam bizonyítani tudja, hogy képes e határértékeknek megfelelni egy új, legfeljebb ötéves határidőn belül. E rendelkezés végül csak korlátozott időbeli hatállyal rendelkezik.
- 48 Ezzel szemben a 2008/50 irányelv 23. cikkének (1) bekezdése általánosabb hatállyal rendelkezik, mivel időbeli korlátozás nélkül alkalmazandó a szennyező anyagok ezen irányelv által meghatározott határértékeinek akár a 2008/50 irányelv által, akár ezen irányelv 22. cikke alapján a Bizottság által előírt határidő lejártát követő túllépése esetén.
- 49 A fentiek fényében a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy amennyiben úgy tűnik, hogy a nitrogén-dioxid 2008/50 irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelést valamely tagállam adott zónájában vagy agglomerációjában nem tudják teljesíteni, az e mellékletben megjelölt 2010. január 1-jei határidő lejártát követően, amennyiben e tagállam nem kérte a 2008/50 irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelően e határidő meghosszabbítását, önmagában az ezen irányelv 23. cikke (1) bekezdése második albekezdésének megfelelő levegőminőségi terv elkészítése alapján nem állapítható meg, hogy e tagállam ennek ellenére eleget tesz az említett irányelv 13. cikkéből eredő kötelezettségeinek.

A negyedik kérdéstről

- 50 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EUSZ 4. cikket és EUSZ 19. cikket, valamint a 2008/50 irányelv 30. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam nem teljesítette a 2008/50 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményeket, ugyanakkor nem kérte a határidő meghosszabbítását az ezen irányelv 22. cikkében előírt feltételek mellett, annak a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságnak a feladata, amelyhez adott esetben fordultak, hogy a nemzeti hatósággal szemben megtegyen minden szükséges intézkedést, ideértve a meghagyást is, annak érdekében, hogy e hatóság elkészítse az ezen irányelv által megkövetelt tervet, az ugyanezen irányelvben előírt feltételek szerint.
- 51 Előjáróban meg kell állapítani, hogy azon okok, amelyek folytán a 2008/50 irányelv tagállamok által létrehozandó szankciórendszerre vonatkozó 30. cikkének értelmezése hasznos lenne az alapeljárás szempontjából, nem tűnik ki kellően egyértelmű módon a Bíróságnak megküldött ügyiratokból.
- 52 Az EUSZ 4. cikkel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az e cikk (3) bekezdésében előírt együttműködés elvének értelmében a tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára az uniós jogból eredő jogok bírói védelmének a biztosítása (lásd ebben az

értelemben különösen: Unibet-ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, 38. pont). Másrészt az EUMSZ 19. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

- 53 A nitrogén-dioxid határértékeinek 2010. január 1-jét követően, olyan tagállamban való túllépése esetén, amely nem kérte e határidő meghosszabbítását a 2008/50 irányelv 22. cikkének (1) bekezdése alapján, ezen irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdése egyértelmű kötelezettséget ír elő e tagállam számára bizonyos követelményeknek megfelelő levegőminőségi terv elkészítésére (lásd analógia útján: Janecek-ítélet, C-237/07, EU:C:2008:447, 35. pont).
- 54 Egyébként az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az egyes személyek az állami szervekkel szemben hivatkozhatnak valamely irányelv feltétlen és kellően pontos rendelkezéseire. A nemzeti hatóságok és bíróságok feladata továbbá, hogy a nemzeti jogi rendelkezéseket, amennyire csak lehetséges, oly módon értelmezzék, hogy az összhangban álljon ezen irányelv célkitűzéseivel. Ha ilyen értelmezés nem alakítható ki, mellőzniük kell a nemzeti jogi szabályok azon rendelkezéseit, amelyek összeegyeztethetetlenek ezen irányelvvel (lásd ebben az értelemben: Janecek-ítélet, EU:C:2008:447, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Végül, amint arra a Bíróság több alkalommal emlékeztetett, a 2008/50 irányelvnek az EUMSZ 288. cikk által elismert kötelező erejével összeegyeztethetetlen lenne annak elvi szinten történő kizárása, hogy az érintett személyek az irányelvben előírt kötelezettségekre hivatkozhatnak. Ez a megfontolás különösen érvényes az olyan irányelvre, amelynek célkitűzése a légszennyezés megfékezése és csökkentése, és amely ennél fogva a közegészség védelmére irányul (lásd ebben az értelemben: Janecek-ítélet, EU:C:2008:447; 37. pont).
- 56 Az eddigiekből következik, hogy a határértékek 2010. január 1-je utáni túllépésével közvetlenül érintett természetes vagy jogi személyek számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a nemzeti hatóságoknál – adott esetben a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti keresetindítással – elérjék, hogy e hatóságok a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerinti levegőminőségi tervet készítsenek, amennyiben valamely tagállam nem biztosította az ezen irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményeknek való megfelelést, mindazonáltal nem kéri a határidő meghosszabbítását az ezen irányelv 22. cikkében előírt feltételek mellett (lásd analógia útján: Janecek-ítélet, EU:C:2008:447, 39. pont).
- 57 Ami e terv tartalmát illeti, a 2008/50 irányelv 23. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből az következik, hogy jóllehet a tagállamok bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a megteendő intézkedések terén, ezen intézkedéseknek mindenképpen lehetővé kell tenniük, hogy a határértékek túllépésének időtartama a lehető legrövidebb ideig tartson.
- 58 Következésképpen a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy amennyiben valamely tagállam nem teljesítette a 2008/50 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményeket, ugyanakkor nem kérte a határidő meghosszabbítását az ezen irányelv 22. cikkében előírt feltételek mellett, annak a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságnak a feladata, amelyhez adott esetben fordultak, hogy a nemzeti hatósággal szemben megtegyen minden szükséges intézkedést, ideértve a meghagyást is, annak érdekében, hogy e hatóság elkészítse az ezen irányelv által megkövetelt tervet, az ugyanezen irányelvben előírt feltételek szerint.

A költségekről

- 59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az azt írja elő, hogy a nitrogén-dioxid ezen irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelésre az ezen irányelv által meghatározott határidő legfeljebb öt évvel történő meghosszabbításához az adott tagállamnak erre vonatkozó kérelmet kell benyújtania és levegőminőségi tervet kell készítenie, amennyiben objektíve úgy tűnik, a rendelkezésre álló adatokra tekintettel, és annak ellenére, hogy ezen állam végrehajtotta a szennyezés csökkentését célzó megfelelő intézkedéseket, hogy az ezen értékeknek való megfelelés egy adott zónában vagy agglomerációban a megjelölt határidőn belül nem teljesíthető. A 2008/50 irányelv nem tartalmaz egyetlen kivételt sem az említett 22. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettség alól.**
- 2) **Amennyiben úgy tűnik, hogy a nitrogén-dioxid 2008/50 irányelv XI. mellékletében meghatározott határértékeinek való megfelelést valamely tagállam adott zónájában vagy agglomerációjában nem tudják teljesíteni, az e mellékletben megjelölt 2010. január 1-jei határidő lejártát követően, amennyiben e tagállam nem kérte a 2008/50 irányelv 22. cikke (1) bekezdésének megfelelően e határidő meghosszabbítását, önmagában az ezen irányelv 23. cikke (1) bekezdése második albekezdésének megfelelő levegőminőségi terv elkészítése alapján nem állapítható meg, hogy e tagállam ennek ellenére eleget tesz az említett irányelv 13. cikkéből eredő kötelezettségeinek.**
- 3) **Amennyiben valamely tagállam nem teljesítette a 2008/50 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelményeket, ugyanakkor nem kérte a határidő meghosszabbítását az ezen irányelv 22. cikkében előírt feltételek mellett, annak a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságnak a feladata, amelyhez adott esetben fordultak, hogy a nemzeti hatósággal szemben megtegyen minden szükséges intézkedést, ideértve a meghagyást is, annak érdekében, hogy e hatóság elkészítse az ezen irányelv által megkövetelt tervet, az ugyanezen irányelvben előírt feltételek szerint.**

Aláírások